

ALUEVAALIT 23.1.2022

Khall 22.11.2021 § 432

Hallintopäällikkö Rauno Piippo (puhelin 044-497 0003):

Aluevaalit toimitetaan sunnuntaina 23.1.2022. Ennakkoäänestyksen ajankohta on kotimaassa 12.-18.1.2022 ja ulkomailla 12.-15.1.2022. Vaaleissa sovelletaan vaalilakia (714/1998) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä lakia hyvinvointialueesta (611/2021) ja lakia sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustointa koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta.

Aluevaalit toimitetaan kunnissa pääpiirteissään samalla tavalla kuin kuntavaalit, kuitenkin siten, että ehdokasasetteluun liittyvistä tehtävistä ja vaalien tuloksen vahvistamisesta huolehtii kunnan keskusvaalilautakunnan sijasta uusi viranomainen, aluevaalilautakunta. Aluevaalilautakunnan asettaa aluevaltuusto, mutta ensimmäisissä aluevaaleissa kuitenkin aluehallintovirasto.

Vaalikelpoisuutta valtuustoon käsitellään kuntaliiton yleiskirjeessä 12/2021.

Se, missä kunnassa henkilöllä on äänioikeus, määräytyy siis 26.2.2021 tilanteen mukaan. Jos henkilön kotikunta muuttuu tämän jälkeen, äänioikeus kuntavaaleissa säilyy vanhassa kotikunnassa, mutta vaalikelpoisuus seuraa kotikuntalain mukaista kotikuntaa. Näin ollen on mahdollista, ettei henkilöllä ole äänioikeutta kunnassa, jossa hän on ehdokkaana.

Aluevaaleissa kunta jakautuu yhteen tai useampaan äänestysalueeseen. Valtuusto päättää harkintansa mukaan äänestysalueista. Äänestysaluejakopäätös tehdään vain tarvittaessa eli jos halutaan muuttaa voimassa olevaa äänestysaluejakoa. Muutokset on tullut päättää viimeistään elokuussa 2021. Muhoksella vuoden 2022 aluevaaleissa on voimassa sama äänestysaluejako kuin vuoden 2021 kuntavaaleissa.

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja päätettävä kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä määrättävä ennakkoäänestyspaikkoina olevat sosiaalihuollon toimintayksiköt. Kunnanhallituksen on myös hyvissä ajoin määrättävä äänestysalueen vaalipäivän äänestyspaikat. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnan ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa.

Vaalien monista käytännön järjestelyistä vastaa kunnan keskusvaalilautakunta, joka on valittu koko vaalikaudeksi (vaalilain 13 - 14 §). Esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27-30 §:ssä säädetään.

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta ja laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta (vaalilain 15 §). Vaalitoimikunnalla ei enää ole kotiaänestykseen liittyviä tehtäviä.

Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalitoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Jäsenet ja varajäsenet on valittava kuntalain mukaan vaalikelpoisista kunnan asukkaista siten, että kunnassa edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneet puolueet mahdollisuuksien mukaan tulevat edustetuiksi kussakin vaalilautakunnassa ja vaalitoimikunnassa. Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä eivät voi olla vaalien ehdokas, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä hyvinvointialueessa tahansa.

Jäsenten ja varajäsenten poliittista edustavuutta tarkastellaan erikseen. Myös tasa-arvolain soveltamisessa tarkastelu tehdään siten, että sekä jäsenissä että varajäsenissä on oltava naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 %.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Kunnan keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat ennakkoäänestyksiin ennakkoäänestyspaikoissa sekä kotiaänestyksissä. Yleisessä ennakkoäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa paikalla kerrallaan. Muissa ennakkoäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalilain 14 §:n mukaan keskusvaalilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain 27 - 30 §:ssä. Oikeusministeriö ohjeistaa kirjeessään, että esimerkiksi keskusvaalilautakunnan jäsenenä oleva aluevaalien ehdokkaan puoliso on esteellinen osallistumaan ennakkoäänenten laskentaan ja tarkastuslaskentaan.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin sekä vaalitoimitsijoihin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä (vaalilain 16 ja 17 §). Kaikkien vaaliviranomaisten toimintaa ohjaa kuitenkin vaalilain yleissäännös (9 a §), joka velvoittaa puolueettomaan toimintaan.

Ennakkoäänestyspaikkoja ovat myös sairaalat, ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut kunnanhallituksen päätöksellä määrätyt sosiaalihuollon toimintayksiköt

sekä rangaistuslaitokset. Ennakkoäänestys laitoksessa toimitetaan vähintään yhtenä ja enintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina. Laitosäänestys on tarkoitettu hoito- ja muissa laitoksissa hoidettavana oleville tai muuten laitokseen otetuille henkilöille.

Kotiaänestyksessä ennakkoäänestys toimitetaan äänestäjille erikseen ilmoitettuna aikana kello 9 - 20 välillä.

Vuoden 2021 kuntavaalien yhteydessä laitosäänestyspaikoiksi määrättiin terveyskeskuksen sairaalan, Attendo Oy:n (Mikeva) toimintayksiköt Päivärinteellä, Onnenrinteen Päivärinteen Hoivakoti, Humana Kotikylän toimintayksiköt Koivu ja Tähti-koti ja Helminkoti (Töllintie ja Puhakantie), Espero Caren Oy:n Orvokki-koti ja Leinikki-koti sekä kunnan palveluasunnot Puhakanmäellä (Laurinkoti ja Matinkoti).

Muhoksen kunnanhallitus on käsitellyt omana asianaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen määräämistä kokouksessaan 2021/24 §. Nämä tiedot on ilmoitettu Väestökierokeskityksen äänestyspaikkarekisteriin.

VT. KJ:N ESITYS: Kunnanhallitus valitsee äänestysalueiden vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnan vuoden 2022 aluevaaleja varten. Lisäksi kunnanhallitus määrää ennakkoäänestyspaikkoina toimiviksi laitoksiksi terveyskeskuksen sairaalan, Attendo Oy:n (Mikeva) toimintayksiköt Päivärinteellä, Onnenrinteen Päivärinteen Hoivakoti, Humana Kotikylän toimintayksiköt Koivu ja Tähti-koti ja Helminkoti (Töllintie ja Puhakantie), Espero Caren Oy:n Orvokki-koti ja Leinikki-koti sekä kunnan palveluasunnot Puhakanmäellä (Laurinkoti ja Matinkoti).

KÄSITTELY: Anu Plaketti esitti, että asia siirretään 30.11.2021 kokoukseen.

Puheenjohtajan kysyttyä kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti Plaketin esityksen.

PÄÄTÖS: Kunnanhallitus siirsi asian 30.11.2021 kokoukseen.
